

השמדת מערך הטק"א במלחמת שלום הגליל

מכ"ם העמידה פאן סונג פאנג

סוללת SA-2 פגועה.
מסומן בחץ: מכ"ם פאן-סונג
מעלה עשן

השמדתו של מערך הטק"א בבקעת הלבנון חוללה זעזוע עמוק בסוריה והיא הגורם המרכזי לכך שחזית רמת-הגולן שקטה זה 25 שנה. אבל להישג הזה היה גם מחיר: הוא ששיכנע את סוריה להשליך את יהבה בעתיד על טילי הקרקע-קרקע

אלוף (מיל') דוד עברי

מפקד חיל האוויר במלחמת של"ג,
נשיא בואינג ישראל
ויו"ר מכון פישר למחקר

מבוא

לפני שדנים בהשמדתו של מערך הטק"א (טילי קרקע-אוויר) הסורי ב-1982 יש להבין כמה תהליכים שעבר חיל האוויר של ישראל בתחום לוחמת האוויר, הארגון ואמצעי הלחימה בשנים שלפני כן.

ההישג של חיל האוויר במלחמת ששת הימים היה מדהים בכל קנה מידה. השמדת חילות האוויר של מדינות ערב על הקרקע ביוני 1967 בתוך כמה שעות וההצלחות בקרבות האוויר היו הישג חסר תקדים בהיסטוריה של הלחימה האווירית, אך בהישג הזה היה טמון גם עוקץ: חילות האוויר שהובסו הסיקו לקחים ויישמו אותם, בנו מאות דירים תת-קרקעיים - מעבר לכמות המטוסים בסד"כ - סללו מסלולים נוספים, כולל מסלולי עפר, בצידי שדות התעופה ובכך מנעו מכוח אווירי תוקף לחזור על מה שהושג ביוני 1967.

במקביל קיבל מערך ההגנה נגד מטוסים של מדינות ערב - גם הקני אך בעיקר זה המבוסס על טילים (SA-2, SA-3, SA-6, SA-7) - תנופה אדירה ואימץ את התורה הסובייטית שלפיה ההגנה האווירית היא זרוע נפרדת ועצמאית. במלחמת ההתשה קיבלה התפיסה הזאת תנופה מחודשת.

באוגוסט 1970 הסתיימה מלחמת ההתשה בתעלה. ישראל הסכימה להפסקת אש ולא שמה לה קץ אף שמערך הטק"א המצרי נערך על גדות התעלה - בניגוד להבנות שהושגו. נראה שישאל לא הייתה תשובה מתאימה לטק"א, ואולי גם הייתה מעט מותשת.

במסגרת האמצעים הקיימים החל חיל האוויר לפתח שיטות תקיפה ותורות לחימה בנוכחות טק"א, כולל רכש מהמדף של אמצעים אמריקניים שפותחו ללחימה בווייטנאם, כגון אמצעי לוחמה אלקטרונית שמשימתם הייתה לשבש את פעולתו של מערך המכ"מים של הטק"א. במקביל אומצו שיטות תקיפה שמטרתן הייתה להשיג חשיפת זמן מזערית לסיכוני הטק"א.

יצאנו ממלחמת ההתשה לאחר שאיבדנו כמה מטוסי פנטום - מטוס הקרב המוביל בחיל באותם הימים - והבנו שלפנינו בעיה המאיימת על כושרנו להשיג עליונות אווירית. אך עדיין היינו שמרנים מכדי לעשות את כל המאמצים כדי להשיג פתרונות טכנולוגיים יצירתיים. ואולי היו אלה גם מגבלות תקציב שהשפיעו על התהליכים.

כך הגענו למלחמת יום הכיפורים כשאיינו מוכנים במידה מספקת ללחימה בטק"א, לפחות מבחינה טכנולוגית. חופש הפעולה האווירי שאליו הורגלנו אבד לנו באזורים מוגני הטק"א, אולם בכל המרחבים האחרים - יש להדגיש - עדיין שמרנו על עליונות אווירית מלאה, לא כל שכן מעל שטחנו. בתוכניות האופרטיביות שהוכנו לפני מלחמת יום

הכיפורים דרש חיל האוויר 48 שעות של "שקט תעשייתי", שבהן יתאפשר לו להשקיע את מרב הכוח האווירי כדי להשיג עליונות אווירית מול הטק"א. הייתה הבנה מלאה לכך ברמת המטכ"ל, אך המציאות בשטח במלחמת יום הכיפורים לא איפשרה את ה"לוקוסוס" הזה. חיל האוויר נדרש להשתתף בקרב הבלימה בשתי החזיתות כאשר מערך הטק"א במלואו אונן, ואכן הוא היה יעיל ומנע פעילות יעילה של חיל האוויר, והאבדות בבלימה היו כבדות.

חיל האוויר לא יכול היה אפוא לבחון את תורת הלחימה שפיתח נגד הטק"א, שכן התוכניות האופרטיביות שהכין כלל לא מומשו ולא באו לידי ביטוי.

אך חיל האוויר נבחן על-פי התוצאות - יהיו הנסיבות אשר יהיו - ולכן למרות ההישגים שהשיג במלחמה במחיר דמים כבד יצא החיל מהמלחמה חבול ומרוט. אף שבקרבות האוויר היה יחס ההפלות של מטוסי האויב גבוה יותר מאשר במלחמת ששת הימים, התבטא עזר ויצמן, מפקד חיל האוויר לשעבר, ש"הטיל כופף את כנף המטוס".

לתוצאות האלה של מלחמת יום הכיפורים היו

המגבלות הקשות ביותר להפעלה יעילה של מערכת הלחימה נגד הטק"א נותרו מזג האוויר והצורך במודיעין עדכני

השלכות מרחיקות לכת על חיל האוויר: מעמדו בצה"ל נשחק, וכתוצאה מכך הוסטו תקציבים לזרוע היבשה. בעזרת התקציבים המוגדלים גדל הסד"כ היבשתי של צה"ל - בין היתר על חשבון משרתי המילואים של חיל האוויר.

לקחי חיל האוויר ממלחמת יום הכיפורים

לקחי המלחמה סוכמו לאחר תחקירים רבים במסמך מ-30 בינואר 1974 שעליו חתום מחבר המאמר הזה במסגרת תפקידו באותם הימים, ראש מחלקת אוויר. את המסמך אישר מפקד חיל האוויר, אלוף בני פלד.

הפרק הרביעי של המסמך מפרט את עיקרי הצרכים ואת כיווני הפעולה הנדרשים כדי למצוא תשובה למערך הטק"א. הדגש שניתן בפרק הוא למערכת לחימה הכוללת מודיעין, קשר, שליטה, אימונים ואמצעי לחימה. במילים אחרות, לא ניתן להסתפק בסוג נשק מסוים, כמו נשק חכם מנגד, אלא צריך אינטגרציה מלאה של היכולות האחרות כדי להשיג מיצוי מרבי של הנשק ולאפשר למפעילים להשיג תוצאות מוחלטות.

בהמשך, באוקטובר 1977, קיבלתי את הפיקוד על חיל האוויר והמשכתי לקדם את התפיסה האינטגרטיבית על כל מרכיביה. בהשגת חופש הפעולה האווירי ראינו יעד אסטרטגי שיש לתת לו קדימה על פני השגת העליונות האווירית (שאותה תיכננו להשיג באמצעות פגיעה קשה בשדות התעופה של האויב).

בתחילה הצבנו לעצמנו יעד צנוע יחסית - שיתוק או דיכוי מערך הטק"א - ורק לקראת 1981 העזנו להגדיר יעד שאפתני יותר: השמדתו של מערך הטק"א.

ההכנות לתקיפת הטק"א הסורי

למזלנו ניתנה לנו שהות ליישם את לקחי מלחמת יום הכיפורים הן בהכנת האמל"ח, הן ביישום האימונים והן בהחדרת הביטחון בכושר הביצוע. היינו מוכנים לביצוע המשימה כבר ב-1981, בעת כניסתן של חטיבות הטק"א הסוריות הראשונות לבקעת הלבנון כדי להגן על הכוחות הסוריים נגד מעורבות אפשרית של חיל האוויר הישראלי בסיוע לנוצרים. אולם אז קיבלה קדימה המשימה להשמיד את הכור הגרעיני ליד בגדאד, ותקיפתו של מערך הטק"א בבקעה נדחתה ל-1982.

המגבלות הקשות ביותר להפעלה יעילה של מערכת הלחימה נגד הטק"א נותרו מזג האוויר והצורך במודיעין עדכני.

ביום השני של מלחמת שלום הגליל, 7 ביוני 1982, אירעו חיכוכים ראשוניים בין כוחות יבשה סוריים לבין כוחות שריון ישראליים בגזרה המזרחית, ובעקבות זאת הועלתה הדרישה לתקוף את הטק"א למחרת, 8 ביוני. בדיון הלילי שנערך בחפ"ק הצפוני בראשות שר הביטחון דאז, אריאל שרון, נמסרה הערכה שכוחות היבשה יוכלו להגיע לכביש ביירות-דמשק כבר למחרת, כלומר יושגו היעדים המערכתיים בלי להיכנס להתמודדות מסיבית עם הסורים - התמודדות שעלולה הייתה להידרדר למלחמה כוללת עם סוריה בניגוד להחלטת הממשלה.

סיכום הדיון היה שתקיפת הטק"א תידחה ב-24 שעות, אך חיל האוויר יעמיד מטוסים חמושים בכוננות למקרה שיחול שינוי במצב. המודיעין ציפה לשינויים בהיערכותן של חטיבות הטק"א באותו הלילה, ומאוד רציתי לא להיות מופתע ובלתי מוכן נוכח היערכות חדשה.

ואכן במהלך יום ג' בלילה הועברה חטיבת SA-6 סורית מרמת-הגולן לבקעת הלבנון, כך שמספר סוללות הטק"א בתוך שטח לבנון עלה ל-19. מדובר במערך מאוד צפוף בשטח מצומצם למדי. נראה שכוונת הסורים הייתה לרכז מאמץ של טק"א כדי להשיג הישג משמעותי.

שמחתי מאוד שדחינו את התקיפה, שכן כך הצלחנו

בשנים האחרונות, אך מה ייכלל בדף הבחינה עדיין היה בבחינת נעלם. כלומר, כמו נבחנים בבחינה קיוויו שלא תעלינה שאלות בלתי צפויות ומכשילות. גם במקרה הזה הדאגה הייתה מהבלתי צפוי, מהנעלם.

אני קיימתי סדרה של שיחות טלפון בקווים החסויים עם המפקדים האחראים כדי לוודא אישית שכולם מודעים לאישור שניתן וכדי לקבל חיזוקים לנכונותם ולמוכנותם. חיל האוויר נראה דרוך כקפיץ, ממש כמו לפני "מוקד" של ששת הימים. הצוותים הכירו את יעדיהם ואת יעדי המשנה. התזמורת ידעה לנגן במתואם ובתזמון נכון, כל הכלים כוונו וחיכו לשרביט המנצח שורה להתחיל את הקונצרט. במקרה הזה השרביט היה מחוג השניות, ואות הפתיחה היה השעה 14:00.

תא השליטה שבו נערכנו לשלוט על המבצע מוקם במוצב השליטה המרכזי החדש של חיל האוויר, שאליו נכנסנו באפריל 1982. עד למלחמה הספקנו לתרגל אותו באופן יסודי. מתחת לתא השליטה המרכזי מוקמו תאי שליטה לפי משימות, וכולם פנו לעבר שולחן שנתן תמונת מצב אווירית עדכנית. השולחן שימש שפה משותפת בין כל התאים.

תא השליטה ללחימה בטק"א בראשותו של רמ"ח המבצעים תיגרל את עצמו פעמים רבות בסימולציות ללא כוחות ובתרגילים עם כוחות מוטסים. הצוות היה מיומן, וידעתי ששם לא תידרש מעורבותי, לפחות לא בשלבים הראשונים, כך שיכולתי להפנות את תשומת ליבי העיקרית לפעילויות האחרות, בעיקר לוודא שמטוסי התקיפה שלנו לא יופרעו במשימתם לתקוף את הטק"א, כלומר שמישית

ההגנה האווירית על הכוחות נעשית כהלכה. וזה מה שקרה מזווית הראייה שלי, שאמורה הייתה להיות הזווית הרחבה והכוללת ביותר של מהלך התקיפה: עם פתיחת המתקפה שלנו ב־14:00 הוסגו כל המטוסים הסוריים שהיו בפרטורים או בפעילות כלשהי והונחתו במהירות. התמונה שהצטיירה הייתה ברורה: הסורים החליטו לאפשר אש חופשית לסוללות הטק"א ללא צורך בזיהוי כלשהו. כלומר, מבחינתנו כל גוף שטס באוויר ניתן להשמידו בלי לקבל אישור לפתיחה באש. בכך רצו להנחיל לחיל האוויר הישראלי את המכה המקסימלית האפשרית. אולם בתוך 20-25 דקות מתחילת התקיפה התברר לפיקוד האווירי הסורי שנכונה לו אכזבה גדולה: מערך הטק"א החל לקרוס, וקריאות לסיוע ולהגנה הגיעו מסוללות רבות. היו שטענו כי הפילו כמה מטוסים ישראלים, אך התברר לאחר מכן שאלה היו גופי דמה שמילאו את תפקידם לגרות את הטק"א.

בעקבות זאת נתן הפיקוד הסורי הוראה להזניק מייד מטוסי יירוט כדי לשבש את תקיפתם של מטוסי חיל האוויר הישראלי. רביעיות של מטוסי

סוללת SA-6 פנועה בבקעת הלבנון | יוקרתו של הציוד הסובייטי נפגעה מאוד

הבנתי שהסורים מתכוונים להנחית עלינו מכה קשה באמצעות הטק"א, אם נעז לתקוף כוחות סוריים מהאוויר, וכי מדובר בלקח שהפיקו ממלחמת יום הכיפורים

הרמטכ"ל רפול נשאר ללון בפיקוד. אני חזרתי לבור השליטה כדי לאשר את התוכניות האוויריות ליום ד'. רפול התכוון להגיע לבור ולהיות נוכח בתקיפת הטק"א. כולנו ראינו בכך מבחן גדול לחיל האוויר: "האם המטוס ישבור את כנף הטיל?"

למחרת בבוקר הוקצו כוחות אוויריים לסיוע לכוחות הקרקע בגזרות האחרות, וכוח גדול ועיקרי הקצה וחומש במיוחד לתקיפת הטק"א. חיכינו לאישור הממשלה עד לשעה 10:00, אך הדיון בממשלה לא הסתיים, ולכן החלטתי לדחות את התקיפה לשעה 14:00 - גם בגלל ההערכה שיש לבצע הכנות שונות המסייעות לתקיפה ושנמשכות כשעתיים.

תקיפת הטק"א הסורי בבקעת הלבנון

אישור הממשלה לתקיפת הטק"א התקבל במוצב השליטה של חיל האוויר לקראת השעה 12:00, וכך ניתן היה לממש את התכנון שלפיו נועדה התקיפה להתבצע בשעה 14:00.

עם מתן האישור לתקיפה השתררו דריכות ומתיחות במוצב השליטה. המערכת חשה כאילו היא נכנסת למבחן בגרות. החומר נלמד ותורגל

לעדכן את כל התוכניות ולתת מענה מייד גם לסוללות שהצטרפו.

מהמהלך הסורי הבנתי שגם הם מעוניינים להגביל את עצמם לזירה הלבנונית, מאחר שדילול ההגנה ברמת-הגולן פתח פרוזדור חדירה אווירי לכיוון דמשק. כמו כן הבנתי מהמהלך שלהם שהם מתכוונים להנחית עלינו מכה קשה באמצעות הטק"א, אם נעז לתקוף כוחות סוריים מהאוויר, וכי מדובר בלקח שהפיקו ממלחמת יום הכיפורים.

ביום ג', 8 ביוני 1982, הלכו וגברו החיכוכים בין כוחות היבשה הסוריים לבין כוחות הגיס המזרחי בפיקודו של אלוף ינוש ברגל. כל צד האשים את משנהו בחיכוכים, אך כאשר שני כוחות עומדים זה מול זה במתיחות כפי שהייתה אז, אפילו בדיקת כלי נשק יכולה להתפרש כהתגרות. כך הפכו החיכוכים לקרבות מקומיים - בלי שניתן לקבוע בוודאות מי היו היוזמים - והיה ברור שנחוץ חופש פעולה אווירי כדי לתת סיוע יותר מסיבי לכוחות הקרקע הישראליים בגזרה המזרחית.

העובדה שהועברה חטיבת SA-6 מרמת-הגולן לבקעת הלבנון, התרבות החיכוכים והקרבות המקומיים עם הסורים והעובדה שגם ביום ג' לא הצליחו כוחות היבשה של צה"ל להגיע לכביש דמשק-ביירות שיכנעו את באי הדיון בחפ"ק צפון - שוב בראשות שר הביטחון - להמליץ לממשלה לתקוף את הטק"א ביום ד', 9 ביוני ב־12 בצהריים. השעה הזאת נבחרה כדי לתת לממשלה די זמן לדון בנושא וכדי לאפשר לנו להפעיל את הכוח בלי חופזה לאחר קבלת האישור.

מיג' 21 ומיג' 23 ואחר כך גם של מטוסי סוחוי שוגרו לבקעת הלבנון בהפרשים של שלוש-חמש דקות בין מבנה למבנה. המשימה של המטוסים האלה הייתה למנוע ממטוסינו להמשיך בתקיפות.

בעקבות זאת הפעלתי את המארבים שפיטרלו מחוץ לאזור התקיפה, בעיקר מטוסי אף-15 ואף-16. אלה פעלו בצורה מאוד מבוקרת. השליטה בשלב הזה הייתה מאוד מורכבת. מחד, אסור היה לתת למטוסים הסוריים לשבש את התקיפה של מטוסינו כדי שיוכלו לפעול בשקט ובלי איומים. מאידך, הכנסת מטוסי היירוט שלנו לאזור התקיפה יכלה לגרום לטעות בזיהוי ולהביא בטעות להפלה של מטוסים שלנו. באותו שלב נטלתי את השליטה המלאה ובזמן אמת על כל פעולת יירוט. בחרתי בצורה מבוקרת באמצעות הבקרה את המבנה הישראלי המופנה ליירוט ומנעתי ממטוסים ישראלים אחרים להתערב כדי למנוע מפגשים בלתי מבוקרים. הייתי חייב לצנן את הבקרה שלנו שרצתה בהתלהבות להפגיש את מרב מטוסינו עם מרב מטוסי האויב - לפי המסורת המקובלת. אני, לעומת זאת, רציתי לוודא ברמת סבירות הכי גבוהה שמטוסינו לא יפילו מטוס שלנו בטעות. העדפתי "להפסיד" כמה הפלות של מטוסים סוריים, ובלבד שלא נסתבך בקרבות בינינו לבין עצמנו. במקביל וידאתי שמטוסינו לא ירדפו אחר המטוסים הסוריים אל תוך סוריה.

המצב הזה, שבו מטוסינו בשליטה ובהכוונה מאופקת, ואילו הסורים נמצאים בלחץ - ואולי נכון לומר בפאניקה - נתן לנו יתרון פסיכולוגי עצום. מבחינת הסורים התמונה האווירית הייתה מאוד לא ברורה - בין היתר משום שהפעלנו אמצעים אלקטרוניים ששיבשו את היכולת שלהם לכוון ולשלוט. כתוצאה מכך נכנסו הטייסים הסורים לאזור הלחימה כשהם משמשים מטרות יותר מאשר מיירטים. אומנם הם פעלו באומץ רב, אך בלי סיכוי להצלחה, וטייסינו יירוטו אותם כציידים זריזים. בתוך כ-40 דקות הופלו 26 מטוסים סוריים, בלי שבצד שלנו נפגע אפילו מטוס אחד.

התוצאות האלה גרמו הלם בחיל האוויר הסורי והשפיעו, לדעתי, על תפקודו עד הפסקת האש ביום שישי בשעה 12:00.

תקיפתן של סוללות הטק"א נמשכה בלי שבתא השליטה לתקיפת הטק"א היו מודעים להתמודדות האווירית האינטנסיבית שהתנהלה במקביל. התקיפה נמשכה אפוא ללא לחץ, והתוצאות היו בהתאם. לאחר כשעה מתחילת התקיפה עלה אליי רמ"ח מבצעים, סלע, מהתא התחתון לדיווח ולהתייעצות. הוא דיווח על השמדה ודאית של 13 סוללות ועל פגיעה חמורה בשש הסוללות הנותרות. לנו הראו כל הסימנים המודיעיניים והאלקטרוניים שהמערך הובס.

השאלה שעלתה באותו השלב הייתה מהם הסיכונים שאנחנו לוקחים לעומת התועלת שנישג אם נמשיך לתקוף את הסוללות. השאלה הזאת עלתה במלוא חריפותה במיוחד על רקע העובדה שהתקיפות הפכו ליותר ויותר מסוכנות מבחינת פרופיל הטיסה. החלטתי בשיקול מהיר להפסיק מייד את התקיפה ולהפנות את המטוסים עם החימוש המתאים לכך לסיוע לכוחות היבשה. השיקול העיקרי היה שאם עד כה לא איבדנו אפילו מטוס אחד, מוטב לשמור על ההישג הזה מאשר לסכן מטוסים תמורת תוספת שולית שאולי נקבל מהמשך התקיפה.

להחלטה הזאת היה מחיר: מטוסים שהיו במעגלי המתנה לקראת תקיפת הטק"א נאלצו לחזור בלי לתקוף, ולעיתים נאלצו להשליך חימוש לים. רק חלק קטן מהם הצלחנו להפנות לסיוע לכוחות היבשה. אלה שהפסידו את ההשתתפות ב"חגיגה" היו מתוסכלים, ובתחילה היו מי שביקרו את ההחלטה, אך בהמשך - לאחר שהתודעו לתמונה הכללית - הבינו כולם שזו הייתה החלטה נכונה. התוכנית לתקיפת הטק"א כללה מקדמים גבוהים של השקעה מול תפוקה, כלומר הרבה עוצמה מול

מבחינת הסורים התמונה האווירית הייתה מאוד לא ברורה - בין היתר משום שהפעלנו אמצעים אלקטרוניים ששיבשו את היכולת שלהם לכוון ולשלוט

כל מטרה כדי לוודא השמדה מוחלטת. לכן דרשנו שני אימותים ודאיים לכל השמדה. חששנו שמא עשן או זווית ראייה יטעו את המדווחים ולא רצינו למצוא את עצמנו אחרי מאמץ אסטרטגי כזה עם תוצאות חלקיות או בלתי ודאיות. אכן זו הייתה הזדמנות שחייבים היינו למצותה.

לאחר התקיפה: לקחים ומסקנות

בתום המבצע המוצלח נשמעה ביקורת סמויה שלפיה חשפנו אמצעי לחימה ובכך איפשרנו לצד השני להכין מענה לקראת מלחמה כוללת. במילים אחרות: עלול להיגרם מצב שבו מבצע מוגבל בהיקפו, כמו מלחמת שלי"ג, יחשוף אותנו לקשיים רבים במקרה של מלחמה כוללת בעתיד. החששות האלה היו כמובן לגיטימיים. ניסינו לטפל בכך באמצעות הקפדה על ביטחון המידע: מנענו חשיפה של האמצעים ושל הטכניקות הייחודיות שהפעלנו במהלך המבצע. למיטב הבנתי, גם כיום ישנם רק שותפי סוד מועטים המכירים את כל התוכניות שבהן השתמשנו. כל אחד מהשותפים הרבים למבצע מכיר בדרך כלל רק את הקטע שבו היה מעורב.

התוצאה שהשגנו עלתה על כל הציפיות שלנו: לא ציפינו שנסיים "על 0", כלומר בלי שנאבד אפילו מטוס אחד. אבל מבחינה אסטרטגית נחשפה יכולתנו להשמיד מערך מסיבי של טק"א. את העובדה הזאת כמובן לא ניתן היה להסתיר. ואכן ההישג הזה המם את הסורים, הרתיע אותם והשפיע במידה מכרעת על הכיוונים שבהם הלכו בבניין הכוח שלהם בשנים שלאחר מכן.

ביוני 1992, כשהייתי מנכ"ל משרד הביטחון, ביקרתי בצ'כוסלובקיה של אחרי ה"גלנסוסט". בשיחה עם סגן הרמטכ"ל המקומי הוא סיפר לי שב-1982 הוא היה במכללה לביטחון לאומי במוסקבה, ולדעתו המכה שקיבל מערך הטק"א הסורי הייתה גורם מדרבן בתהליך ה"גלנסוסט". הסיבה: קרסה התפיסה האסטרטגית שהמערב אינו יכול לעמוד נגד מערך טק"א - מה שהכניס ספקות רבים בנוגע ליכולת של הסובייטים גם בתחומים ביטחוניים אחרים.

בראייה היסטורית אכן מדובר בהישג מרשים, במיוחד אם מוסיפים לכך את מה שקרה לאחר מכן: חיל האוויר הסורי מצא את עצמו חשוף ללא הגנת טק"א, ובהמשך המערכה, מיום רביעי ב-14:00 ועד יום שישי ב-12:00, הופלו 82 מטוסים סוריים בקרבות אוויר בלי שאיבדנו אפילו מטוס אחד. בסך הכול הופלו במלחמת שלום הגליל 87 מטוסים סוריים, מהם חמישה באש נ"מ ובאש של כוחות הקרקע. זהו הישג שיא שלא היה דוגמתו בכל המלחמות - 82:0.

אם נחזור לניתוח ההיסטורי של המבצע, הרי מדובר בהישג שיצר הרתעה כה חזקה, עד כי עלה בידה למנוע מלחמה כוללת עם סוריה ב-25 השנים שחלפו מאז. הסורים הסיקו מהמלחמה הזאת - והדבר בא לידי ביטוי בספרים שפירסמו - שההכרעה הושגה באמצעות כושר הלחימה האלקטרוני והיכולות של חיל האוויר הישראלי. לעומת זאת הם יצאו מהמלחמה בתחושה שהישיגיהם מול כוחות היבשה של צה"ל היו סבירים. מכל אלה הם הסיקו שאת המלחמה הבאה הם צריכים לבסס על טילי קרקע-קרקע, לאחר שטיילי הקרקע-אוויר איכזבו אותם במלחמת שלום הגליל.

מלחמת שלום הגליל הייתה למעשה שתי מלחמות שהתנהלו במקביל: הראשונה - מול המחבלים במרכז לבנון ובמערבה, שבה נשאו כוחות היבשה בנטל העיקרי והכריעו בעזרת סיוע אווירי; השנייה - מלחמה נגד סוריה בגזרה המזרחית, בבקעת הלבנון, שבה הביס חיל האוויר הישראלי את חיל האוויר ואת מערך הטק"א של סוריה. במלחמה הזאת נגד סוריה הופעלו תפיסות לחימה ומערכות לחימה חדשניות ומתקדמות.

אחרי המלחמה הזאת ניתן לומר ללא כל ספק ש"המטוס כופף את כנף הטיל".